

22.9.2023

Valtion aluehallinnon uudistamisen lainsäädäntöhanke

Toimikausi 22.9.2023-30.6.2026

Tausta Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa ”Vahva ja välittävä Suomi” on linjattu valtion aluehallinnosta seuraavasti:

Valtion aluehallinnon uudistuksen tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja. Kehittämisen pääperiaatteena on monialaisuus.

Ensisijaisesti tämä tarkoittaa lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, johon yhdistetään Valvira, Aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Uudessa virastossa ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät muodostavat yhden yhtenäisen kokonaisuuden.

Viraston pääasiallinen ohjausvastuu osoitetaan valtiovarainministeriölle. Virastolla on valtakunnallinen toimivalta. Alueellinen läsnäolo ja toimintakyky turvataan hyvinvointialueiden yhteistoiminta-alueisiin perustuen. Virastolla voi kuitenkin olla tätä laajempi toimipisteverkosto. Uudistuksessa varmistetaan kielellisten oikeuksien toteutuminen. Erityistä huomiota kiinnitetään varautumisvastuiden aukottomaan toteutumiseen ja yhteistoiminnan toteutumiseen alueellisten viranomaisten kanssa.

ELY-keskusten puitteissa järjestetyn hallinnon osalta lähtökohtana on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmille alueille Elinvoimakeskuksiin. Uudistamisessa huomioidaan käynnissä oleva TE-uudistus. Elinvoimakeskukset ja niiden alueet muodostetaan nykyisten täyden palvelun ELYjen pohjalta mahdollistaen tarvittaessa korkeamman toimipistemäärän. Elinvoimakeskusten määrää voidaan kasvattaa enintään yhdellä elinvoimakeskuksella palveluiden turvaamiseksi molemmilla kansalliskielillä. Edelleen mahdollistetaan elinvoimakeskusten erikoistuminen ja keskinäinen työnjako.

Valtion aluehallinnon uudistamisen osalta valmistelu tehdään niin, että uuden mallin mukaan järjestetty valtion aluehallinto käynnistää toimintansa

lähtökohtaisesti vuoden 2025, mutta viimeistään vuoden 2026 alusta. Varmistetaan, ettei muutosvaihe vaaranna käynnissä olevien prosessien sujuvuutta. Uudistamisessa huomioidaan valtionhallinnon tuottavuusohjelma ja toimintamenojen sopeutustarve.

Lisäksi hallitusohjelmassa on linjattu suoraan virastorakenteeseen kytkeytyen sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta ja ympäristöllisten menettelyjen kehittämisestä seuraavasti:

Yhtenäistetään sosiaali- ja terveyspalveluiden valvontaa. Kootaan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät yhden viraston alaisuuteen. Varmistetaan, että valvonta sekä lupakäytännöt ovat yhdenvertaiset sekä julkiselle että yksityiselle palveluntuotannolle.

Valtakunnalliselle, monipaikkaiselle sote- ja pela-valvontaviranomaiselle varmistetaan riittävät resurssit muun muassa ammattihenkilövalvontaan ja laillistamisprosessien sujuvoittamiseen.

Investointien edistämiseksi edetään kohti yhden luukun mallia, jossa asiointi ja lupien haku tapahtuu keskitetysti ja digitaalisesti yhden, toimivan ja käyttäjälähtöisen lupaprosessin kautta. Yhdellä viranomaisella on vastuullaan lupaprosessin eteneminen ja koordinointi tarvittavine selvityksineen. Tämä viranomainen vastaa myös siitä, että luvan hakijalla on mahdollisuus etukäteen keskustella luvituksen liittyvistä velvollisuuksista, selvitystarpeista ja reunaehdoista. Tavoitteena on, että yllättäviä lisäselvitys- ja täydennyspyyntöjä voitaisiin hyvällä yhteistyöllä ja ennakkoinnilla vähentää. Tavoitteena on myös, että luvituksen kokonaisuutta toteutetaan viranomaisten ja hanketoimijoiden yhteistyöllä rinnakkain, eikä irrallisina peräkkäisinä palasina.

Ympäristölupakäsittelyn viranomaisten erityisosaamista on tarve käyttää monipuolisemmin eri puolilla Suomea tapahtuvien investointien luvituksessa. Nykyisellään valtion virastojen rajat (AVIt, ELYt) vaikeuttavat tehokasta toimintaa. Ympäristölupakäsittely (lupa-, valvonta- ja ohjaustehtävät) kootaan juridisesti yhtenä viranomaisena toimivaan valtakunnalliseen kokonaisuuteen, jossa hyödynnetään monipaikkaisen työskentelyn mahdollisuuksia. Ympäristöluvitusta käsitteleviä toimipisteitä on jatkossakin kattavasti eri puolilla Suomea, ja valvontatehtävien riippumattomuudesta huolehditaan.

Sujuva luvitus sekä siitä syntyvä puhdas siirtymä ja talouskasvu varmistetaan huolehtimalla lupaviranomaisten ja hallinto-oikeuksien hyvästä asiakaspalvelukyvystä ja johtamisesta, toimivista digitaalisista järjestelmistä sekä riittävästä resursoinnista.

Tavoitteet

Lainsäädäntöhankkeen tavoitteena on valmistella hallitusohjelman linjausten mukaiset muutokset lainsäädäntöön niin, että uudet viranomaiset voivat aloittaa toimintansa viimeistään vuonna 2026 vaarantamatta kuitenkaan käynnissä olevien prosessien sujuvuutta.

Tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja.

Kehittämisen pääperiaatteena on monialaisuus.

Tehtävät

Lainsäädäntöhankkeen tehtävänä on:

1. Valmistella hallituksen esityksen muotoon hallitusohjelman mukaiset lainsäädäntömuutokset vaikutusarvioineen Valviran, aluehallintovirastojen, ELY-keskusten ja Ahvenanmaan valtionviraston tehtävien ja hallinnon organisoinnista uuteen valtakunnalliseen virastoon, Elinvoimakeskukseen sekä Ahvenanmaan valtionvirastoon.
2. Tunnistaa hallitusohjelman linjausten johdosta mahdollisesti muodostuvat uuden valtakunnallisen viraston ja muiden keskushallinnon virastojen tehtävien päällekkäisyydet sekä valmistella osaksi hallituksen esitystä ratkaisut näiden päällekkäisyyksien poistamiseksi.
3. Tehdä ehdotukset tarvittavista toimenpiteistä asian jatkovalmistelua varten ml. toimeenpanohankkeen asettaminen ja resursointi.

Hallituksen esitys tulee lähettää lausuntokierrokselle ennen kesälomakautta 2024 ja se tulee antaa eduskunnalle kevätkaudella 2025.

Organisointi

Hankkeen ohjauksesta ja valmistelutyön linjaamisesta vastaa ohjausryhmä. Ohjausryhmä raportoi työstään yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmälle sekä tarvittaessa muille ministeriryhmille.

Ohjausryhmä*Puheenjohtaja*

Elina **Laavi**, valtiosihteeri

Varapuheenjohtaja

Teemu **Hartikainen**, elinkeinoministerin erityisavustaja

Jäsenet

Teija **Makkonen**, valtiosihteeri

Päivi **Nerg**, valtiosihteeri

Mikaela **Nylander**, valtiosihteeri

Kirsi **Pimiä**, kansliapäällikkö, sisäministeriö (varajäsen Kimmo Kohvakka, pelastusylijohtaja)

Juha **Majanen**, valtiosihteeri kansliapäällikkönä, valtiovarainministeriö

Susanna **Huovinen**, alivaltiosihteeri, valtiovarainministeriö

Anita **Lehikoinen**, kansliapäällikkö, opetus- ja kulttuuriministeriö

Minna-Mari **Kaila**, osastopäällikkö, maa- ja metsätalousministeriö (varajäsen Tuula Packalen, osastopäällikkö)

Minna **Kivimäki**, kansliapäällikkö, liikenne- ja viestintäministeriö

Petri **Peltonen**, vt. kansliapäällikkö, alivaltiosihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Veli-Mikko **Niemi**, kansliapäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö (varajäsen Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö)

Juhani **Damski**, kansliapäällikkö, ympäristöministeriö

Pysyvä asiantuntija

Raimo **Antila**, osastopäällikkö, työ- ja tasa-arvo-osasto, sosiaali- ja terveysministeriö

Sihteerit

Janne **Öberg**, finanssineuvos, valtiovarainministeriö (varalla Mikko Saarinen, finanssineuvos)

Sanna **Sihvola**, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö (varalla Leena Westerholm, vesihallintoneuvos)

Marcus **Merin**, yli-insinööri, liikenne- ja viestintäministeriö

Marko **Laiho**, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö (varalla Päivi Blinnikka, johtava asiantuntija)

Marjo **Kekki**, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö (varalla Jaska **Siikavirta**, johtaja)

Laura **Keski-Hakuni**, erityisasiantuntija, ympäristöministeriö

Tekninen sihteeri

Miira **Lehto**, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö

Valmisteluryhmä

Hankkeelle asetetaan valmisteluryhmä, joka vastaa asettamispäätöksen mukaisten tehtävien toteuttamisesta. Valmisteluryhmä raportoi työstään säännöllisesti hankkeen ohjausryhmälle ja vastaa linjaamista vaativien asioiden viemisestä sen linjattavaksi. Valmisteluryhmän puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja osallistuvat pysyvinä asiantuntijoina ohjausryhmän kokouksiin.

Puheenjohtajat

Juha **Sarkio**, ylijohdaja, osastopäällikkö, valtiovarainministeriö

Tiina **Korhonen**, ylijohdaja, osastopäällikkö, työ- ja elinkeinoministeriö

Jäsenet

Tiina **Snellman**, yksikön päällikkö, neuvotteleva virkamies, sisäministeriö
(varajäsen Annika Parsons, lainsäädäntöneuvos)

Teemu **Eriksson**, finanssineuvos, valtiovarainministeriö (varajäsen Marika Paavilainen, hallitusneuvos)

Merja **Niemi**, neuvotteleva virkamies, opetus- ja kulttuuriministeriö (varajäsen Sari Virta, ylitarkastaja)

Sanna **Sihvola**, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö
(varajäsen Olli-Matti Verta, vesitalousjohtaja)

Miikka **Rainiala**, yksikön johtaja, liikenne- ja viestintäministeriö

Tapani **Mattila**, teollisuusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö (varajäsen Outi Ryyppö, kehitysjohtaja)

Jaska **Siikavirta**, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö (varajäsen Marjo Kekki, erityisasiantuntija)

Arto **Teronen**, valvontajohtaja, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja tasa-arvo-osasto (varajäsen Tarja Nupponen, neuvotteleva virkamies)

Juho **Korpi**, kehittämisjohtaja, ympäristöministeriö (varajäsen Tarja Haaranen, ylijohdaja)

Markus **Henriksson**, ylijohdaja, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto VALVIRA (varajäsen Jussi Holmalampi, johtaja)

Kaisa **Ainasoja**, ylijohdaja, Lapin aluehallintovirasto, aluehallintovirastojen yhteinen edustaja (varajäsen Marko Pukkinen, ylijohdaja, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto)

Ari **Niiranen**, ylijohdaja, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, ELY-keskusten yhteinen edustaja (varajäsen Satu Mäkelä, ylijohdaja, Kaakkois-Suomen ELY-keskus)

Heikki **Heikkilä**, johtaja, KEHA-keskus (varajäsen Taina Vuorinen, henkilöstöjohtaja)

Sihteerit

Mirva **Kahlos**, pelastusylitarkastaja, sisäministeriö

Mikko **Saarinen**, finanssineuvos, valtiovarainministeriö (varalla Miira Lehto, erityisasiantuntija)

Merja **Hilpinen**, erityisasiantuntija, opetus- ja kulttuuriministeriö

Merja **Uusi-Laurila**, johtava asiantuntija, Ruokavirasto

Matleena **Kurki-Suutarinen**, hallitusneuvos, liikenne- ja viestintäministeriö

Marko **Laiho**, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö (varalla Päivi Blinnikka, johtava asiantuntija)

Marjo **Kekki**, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö (varalla Jaska Siikavirta, johtaja)

Hanna **Eronen-Jarva**, neuvotteleva virkamies, ympäristöministeriö

Tekniset sihteerit

Minna **Koivisto**, hankeassistentti, valtiovarainministeriö

Tiina **Lehtiluoma**, asiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

Valmisteluryhmän lainvalmistelutiimi

Valmisteluryhmällä on lainvalmistelutiimi, jonka jäseniä ovat kunkin hallinnonalan lainsäädäntöön tarvittavien muutosten ensisijaiset vastuunvalmistelijat.

Lainvalmistelutiimin jäsenet kuuluvat valmisteluryhmän jäsenistöön ja osallistuvat valmisteluryhmän kokouksiin.

Puheenjohtaja

Janne **Öberg**, finanssineuvos, valtiovarainministeriö (varajäsen Taru Alanaatu, neuvotteleva virkamies)

Jäsenet

Annika **Parsons**, lainsäädäntöneuvos, sisäministeriö (varajäsen Linda Viitala, johtava asiantuntija)

Anne-Marie **Brisson**, hallitusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö (varajäsen Antti Randell, hallitusneuvos)

Ilona **Rauhanen**, erityisasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö (varajäsen Vilja Klemola, vanhempi hallitussihteeri. Sijaisena 1.1.2024 saakka Anna Vaalasranta, neuvotteleva virkamies)

Matleena **Kurki-Suutarinen**, hallitusneuvos, liikenne- ja viestintäministeriö

Riikka **Ristinen**, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö (varajäsen Tarja Reivonen-Kavonius, neuvotteleva virkamies)

Maija **Iles**, neuvotteleva virkamies, sosiaali- ja terveysministeriö (varajäsen Anni Pietarinen, hallitussihteeri)

Johanna **Korpi**, lainsäädäntöjohtaja, ympäristöministeriö (varajäsen Eeva-Maija Puheloinen, hallitussihteeri)

Valmisteluryhmän hankeviestintätiimi

Valmisteluryhmällä on hankeviestintätiimi, joka vastaa hankkeen viestinnästä. Lainsäädäntöhanketta valmistellaan avoimesti ja sen etenemisestä tiedotetaan aktiivisesti virastojen henkilöstölle ja sidosryhmille. Hankeviestintätiimin jäsenet kuuluvat valmisteluryhmän sihteeristöön ja osallistuvat valmisteluryhmän kokouksiin. Hankeviestintätiimin jäsen osallistuu ohjausryhmän kokouksiin.

Katja **Keckman**, viestintäpäällikkö, valtiovarainministeriö

Anni **Ahtola**, viestintäasiantuntija, valtiovarainministeriö

Tiina **Kytömäki**, viestintäasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

Ulla **Ahonen**, viestintäasiantuntija, ympäristöministeriö

Marjut **Gerkman**, viestintäpäällikkö, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja

valvontavirasto

Auli **Posti**, alueellinen viestintäpäällikkö, Itä-Suomen aluehallintovirasto

Tarja **Helin**, viestintäpäällikkö, Uudenmaan ELY-keskus (varajäsen Ilkka Elo, viestintäasiantuntija, Pohjois-Karjalan ELY-keskus)

Marja **Dimitrow**, viestintäpäällikkö, KEHA-keskus

Valmisteluryhmän alaryhmät

Valmisteluryhmä asettaa erilliset alatyöryhmät valmistelemaan uutta valtakunnallista virastoa, elinvoimakeskuksia (puheenjohtaja TEM) ja Ahvenanmaan valtionvirastoa (puheenjohtaja VM) koskevia asioita sekä tarpeen mukaan muita alatyöryhmiä ja toteuttaa itse tai hankkii tarvittavat selvitykset hankkeen tehtävien toteuttamiseksi. Jäsenistöön tai sihteeristöön kuulumattomat alatyöryhmien puheenjohtajat osallistuvat valmisteluryhmän kokouksiin asiantuntijoina.

Valmisteluryhmä pyytää jäsenesitykset alaryhmiin mukana olevilta organisaatioilta.

Muut organisoitumisen periaatteet

Valmisteluryhmä ja valmisteluryhmän asettamat alaryhmät voivat kuulla asiantuntijoita.

Ohjausryhmän ja valmisteluryhmän kokoonpanoa voidaan muuttaa mukana olevien organisaatioiden esityksestä valtiovarainministeriön hallinto- ja kehittämisjohtajan päätöksellä.

Yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (1233/2013) 6 luvussa säädetyn yhteistoimintavelvoitteen täyttämiseksi hankkeelle asetetaan poikkihallinnon yhteistoimintaryhmä. Ryhmä asetetaan erikseen valtiovarainministeriön päätöksellä sen jälkeen, kun pääsopijajärjestöjen kanssa on sovittu menettelystä.

Kustannukset ja rahoitus

Työ tehdään virkatyönä ja kukin organisaatio vastaa osallistujensa matkakuluista. Erillisselvitysten ja muiden merkittävimpien hankintojen kulut maksetaan momentilta 28.40.03. Hankkeen muut kulut maksetaan valtiovarainministeriön toimintamomentilta 28.01.01.

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen

Finanssineuvos
yksikön päällikkö Tero Meltti

Jakelu Hankkeen ohjausryhmä, valmisteluryhmä, lainvalmistelutiimi ja hankeviestintätiimi

Tiedoksi Yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmä
Valtiosihteerit
Erityisavustajat
Ministeriöt
Hyvinvointialueet
Maakuntien liitot
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
Liikenne- ja viestintävirasto
Väylävirasto
Ruokavirasto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Aluehallintovirastot
ELY-keskukset
KEHA-keskus
JHL ry
Ammattiliitto Pro
JUKO ry

VN/25102/2023-VM-15

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: